

10.9.2015.

Katarina Sarić

POSTAJANJE ŽENOM

- biološki nivo

Čini se da pristalice bioloških teorija o stvaranju, naročito sljedbenici darvinizma, i danas zagovaraju tezu o ženskom tijelu čija je svrha postojanja podređena isključivo svrsi produženja i opstanka vrste. U ovom lancu subjektivnosti i principu individuacije mjesta nema. Ko je žena? I odakle joj pravo da se suprotstavi zakonima prirode i potraži svoje „mjesto pod suncem”? Ukoliko se *a priori* zna da joj ono već određeno sopstvenom tjelesnošću i idejom o tijelu kao mašini za reprodukciju. Vrsta je surova, ne interesuje je jedinka i njena samoaktualizacija. Kada je riječ o ženi, naravno.

Razvoj funkcija žene, čini je različitom od muškarca. U kulnoj studiji koja se bavi pitanjem postojanja drugog pola (istoimenog naziva), S. de Bovoar prati sve ključne aspekte tzv. „ženskog pitanja”, smatrajući da je fenomen postajanja ženom permanentan proces, često nestabilan i mučan, prepun kriza i lomova, nikad dovršen...

Dočim je razvoj muškarca, prilično jednostavan (pristalice biologizma u antropologiji, ovaj bi podatak potkrijepili prostom anatomskom činjenicom: muškarac svoj polni organ ponosno nosi sa spoljašnje strane; svakodnevni dokaz predstavljaju vozači koji uriniraju na otvorenim putevima bez potrebe da zaklon potraže iza najbližeg šipražja).

Od rođenja do puberteta, kaže Simon, on raste prilično ravnomjerno; oko petnaeste ili šesnaeste godine počinje spermatogeneza koja traje neprestano, do starosti. Nju prati lučenje hormona koji tačno određuju somatski mušku konstituciju. Od tog doba, muškarac je zreo (što je normalno sastavni dio njegove individualne egzistencije), odnosno, on *jestе* svoje tijelo.

Drugim riječima, jednom oformljen oblik neće više biti podvrgnut bolnim metamorfozama, „mjesto pod suncem“ je već osvojeno. Ova stabilnost i kontinuitet, muškarcu se obezbjeđuje i na ostalim nivoima postojanja: ekonomskom, socijalnom, pa i jezičkom (jednom zadobijen status gospodina, ostaće nepromijenjen, za razliku od statusa gospođice/gospođe koji ženi obezbjeđuje muškarac).

Istorija žene je mnogo složenija. Vrsta posjeduje ženu od samog njenog rođenja i kroz nju pokušava da se potvrdi. Dolazeći na svijet, žena već prolazi kroz neku vrstu prvog puberteta: ovociti se u odnosu na embrionalni stadijum naglo uvećavaju; jajnik sa oko pedeset hiljada ovuluma od kojih je svaki zatvoren u svoju folikulu (uzgred rečeno, samo oko četiri stotine njih uspije da sazri) počinje da se smanjuje za oko jednu petinu u prosjeku, kao da je taj predah namijenjen djetetu. Za vrijeme puberteta, pod uticajem lučenja jajnika izvjestan broj folikula širi se tokom rastenja, navala krvi izaziva uvećanje jajnika, jedan od ovuluma sazrijeva i počinje menstrualni ciklus. Važno je istaći da ovaj bolni preobražaj izaziva *krizu*, ženino tijelo se ne prepušta vrsti bez otpora. Međutim, taj otpor je nerijetko dovodi u opasnost (tjelesnu, hormonalnu, psihičku...).

Na putu postajanja ženom, koliko još bolnih metamorfoza mora da se prođe? U trudnoćama za sve one koje žele produženje vrste, ali ni one koje to ne mogu ili ne žele, vidjeli smo, nijesu pošteđene. Ciklus *kriza* kulminira u menopauzi, u kojoj se aktivnost jajnika smanjuje ili posve nestaje. Međutim, katabolične žljezde

(tireoidna i hipofiza) uvećavaju aktivnost trudeći se da nadoknade odsustvo jajnika; pored depresije, dolazi do skokovitih fenomena: talasi vrućine, hipertenzija, razdražljivost... Neke žene gomilaju mast u svojim tkivima, druge pak postaju muškobanjaste, mukama nikad kraja...

Dakle, kriza puberteta i menopauze, menstrualni ciklus, duge i često teške trudnoće, bolni i nerijetko opasni porođaji, bolesti utrobe..., sve su to odlike koje proizilaze iz podređenosti žene vrsti. Od svih ženki sisara, žena kao ženka ljudskog roda, najdublje i najbolnije osjeća tu podređenost. I pruža joj najjači otpor u kojem se čini da je njena sudbina utoliko teža, ukoliko joj se više suprotstavlja, težeći da postane ličnost, oslobođena i samosvjesna jedinka koja neće robovati vrsti.

Ako se na ovoj biološkoj ravni postojanja, žena uporedi sa muškarcem, čini se da je on veoma privilegovan. Genitalni život neće (bar ne tako često) ometati njegovu ličnu egzistenciju. Štaviše, prije će mu ići u prilog kao potvrda muškosti, stabilnosti i kontinuiteta. I onda, o kakvoj ravnopravnosti među polovima može biti riječi?!

Sve dok se ne uvidi da, i pored razdvojenosti bića, egzistencija jeste jedna: ona se ogleda u analognim organizmima, dakle, u njihovoј povezanosti. Ova analogija ne temelji nepobitnu univerzalnost i generalizaciju u opštosti, već, naprotiv, omogućava da se u individualnim istorijama pronađu opšti tipovi. Simbol nam se u ovom slučaju ne čini nesvesno izgrađenom alegorijom niti simbolizam pad sa neba; on je, isto kao i jezik, izgrađen ljudskom stvarnošću koja je istovremeno *mitsein* i razdvajanje. To govori da pojedinačna ostvarenja baš tu imaju svoje mjesto.

Ponavljam: pojedinačna a ne opšta.